

ใบงานครั้งที่.....
 ลายเซ็นผู้สอน.....
 วันที่...../...../.....

ชื่อ - สกุล..... ชั้น..... เลขที่.....

เรื่อง “การสมาส” ภาษาไทย ๒ (ท ๓๑๒๐๑)

๑. ลักษณะของการสมาส

การสมาส คือ ลักษณะคำที่สร้างขึ้นใหม่ที่คล้ายคำประสม แต่สร้างด้วยคำศัพท์จากภาษา _____ ตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป มีลักษณะดังนี้

- ต้องเป็นคำที่สร้างมาจาก “ภาษาบาลี - สันสกฤต” เท่านั้น
- ลักษณะการอ่านมักอ่านแบบ “เรียงพยางค์” และอ่านต่อเนื่องกันระหว่างคำหน้าและคำหลัง

ประวัติศาสตร์ อ่านว่า.....	ธาตุเจดีย์ อ่านว่า.....	จุลสาร อ่านว่า.....
--------------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------

การเรียงคำสมาสมักเรียงลำดับจาก “คำหลักไว้ข้างหลัง คำขยายไว้ข้างหน้า” เวลาแปลจะต้องแปลจากข้างหลังมาก่อน แต่เมื่อรวมกันแล้วจะมีความหมายเพียงอย่างเดียว ดังตัวอย่าง

ทันตแพทย์	หมายถึง	_____
แพทยศาสตร์	หมายถึง	_____
เทพบุตร	หมายถึง	_____
โลกทัศน์	หมายถึง	_____

อย่างไรก็ตาม ยังมีคำที่สมาสกันแล้ว ยังคงความหมายเดิมเอาไว้ทั้ง ๒ คำ และไม่ได้แปลความหมายมาจากหลังไปหน้าก็มีเช่นกัน ตัวอย่างเช่น

ศีลธรรม	หมายถึง	_____
สมณพราหมณ์	หมายถึง	_____

๒. วิธีการสมาส

วิธีการสมาสมี ๒ วิธี ได้แก่ การสมาสแบบสมาส และการสมาสแบบสนธิ ดังนี้

(๑)

(๒)

สมาสแบบสมาส

สมาสแบบสนธิ

<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
--	--

๒.๑ การสมาสแบบสมาส

๑) การสร้างคำโดยนำคำบาลีหรือสันสกฤตมาเรียงต่อกันโดยไม่เปลี่ยนแปลง อ่านแบบเรียงพยางค์

ราช + การ = ราชการ วิทยา + ศาสตร์ = วิทยาศาสตร์
 เทพ + บุตร = เทพบุตร ประวัติ + ศาสตร์ = ประวัติศาสตร์

๒) การสร้างคำโดยนำคำบาลีหรือสันสกฤตมาเรียงต่อกันโดยเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย

(ก) ตัดเครื่องหมาย ทัดขนาดของพยางค์หน้าออก

ทรัพย์ + สิทธิ = _____
 แพทย์ + ศาสตร์ = _____

(ข) ตัดวิสรรชนีย์ พยางค์ท้ายของคำหน้าออก เช่น

ธูระ + กิจ = _____
 พละ + ศึกษา = _____

๓) คำบาลี - สันสกฤต ที่ไปประสมกับคำว่า “- ศาสตร์ - กรรม - ภาพ - ภัย”

- ศาสตร์	เช่น	เศรษฐศาสตร์	_____	_____
- กรรม	เช่น	กายกรรม	_____	_____
- ภาพ	เช่น	กายภาพ	_____	_____
- ภัย	เช่น	โจรภัย	_____	_____

๔) คำบาลี - สันสกฤต ที่มีคำว่า “พระ” นำหน้าจัดเป็นคำสมาส

พระบาท	พระหัตถ์	พระเนตร
พระกรรม	พระญาติ	พระธิดา
พระโอรส	พระองค์	พระกร

ระวังคำที่มี “พระ” ผสมกับภาษาอื่น ไม่จัดเป็น
 สมาส พระเขนย พระเกาอี้ พระที่นั่ง

๒.๒ การสมาสแบบสนธิ

การสมาสด้วยวิธีการสนธิ คือ การรวมคำศัพท์โดยเชื่อมคำ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงเมื่อรวมคำศัพท์
 กันแล้ว ดังนี้

สูตรการจำ ➔ เมื่อรวมคำกันแล้ว **อา อุ อี เอ โอ**

คำสั่ง : ให้นักเรียนระบุการสมาสแบบสนธิลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

ภย + อันตราย = _____	สิริ + อากร = _____	ชล + อุทร = _____
ชล + อาลัย = _____	ธนู + อาคม = _____	มหา + อีสี่ = _____
มหา + ไศวรรรย์ = _____	ชล + อาลัย = _____	ราช + อุทิศ = _____
สุข + อุทัย = _____	พุทธ + โอวาท = _____	นร + อิศวร = _____
นย + อุบาย = _____	วิทย์ + อาลัย = _____	คช + อินทร์ = _____

แบบทดสอบย่อย “การสมาสแบบสมาส - การสมาสแบบสนธิ” (Warm Up)

คำสั่ง : ให้นักเรียนระบุว่าคำดังต่อไปนี้ว่าเป็นลักษณะใด

_____ เทพเจ้า	_____ พุทธางกูร	_____ มโนรมย์	_____ กาลเทศะ
_____ พลเรือน	_____ รัตนวิเชียร	_____ วรชญา	_____ เกษตรกรรม
_____ ราชวัง	_____ อเรนทร์	_____ ชาติเจดีย์	_____ ราตรีสวัสดิ์
_____ เทวกำเนิด	_____ คุรุปกรณ์	_____ จุรการ	_____ สิทธิบัตร
_____ ผลไม้	_____ ประเมณฑร	_____ มนุษยธรรม	_____ ภารกิจ

คะแนน

๑๐

แบบทดสอบเรื่อง “คำสมาสแบบสมาส - คำสมาสแบบสนธิ”

คำสั่ง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ ลงในคำตอบที่ถูกต้องเพียง ๑ ตัวเลือก

๑. ข้อใดอ่านแบบสมาสทุกคำ

๑. อธิกมาส อธิवास อธิกสุรทิน
๒. สุขลักษณะ สุขภาพ สุขศาลา
๓. มูลฐาน มูลโค มูลนิธิ
๔. รสชาติ รสนิยม รสวรรณคดี

๒. ข้อใดเป็นคำสมาสทุกคำ

๑. ชาติพันธุ์ ชาติภูมิ ชาตินิยม ชาติรส
๒. ชีววิทยา ชีวเคมี ชีวประวัติศาสตร์ ชีวจิต
๓. ภูมิบาล ภูมิประเทศ ภูมิลำเนา ภูมิภาค
๔. ธรรมจริยา ธรรมกถา ธรรมชั้นดี ธรรมดา

๓. ข้อใดไม่มีคำสมาส

๑. ทหารเป็นผู้มีหน้าที่รบเพื่อปกป้องมาตุภูมิของตนไม่ให้อาณาจักรถูกรุกราน
๒. ประชาชนส่งไปรษณียบัตรทนายผลฟุตบอลยูโร ๒,๐๐๐ เป็นจำนวนมาก
๓. ประธานในพิธีกล่าวคาถาอัญเชิญเทวดามาชุมนุมเพื่อเป็นมงคล
๔. ชีวเคมีเป็นวิชาวิทยาศาสตร์สาขาหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบทางเคมีของสิ่งมีชีวิต

๔. ข้อใดมีคำสมาสในลักษณะสนธิทุกคำ

๑. กรรมวาจาจารย์ นิติศาสตร์ บริจาริกา ทรัพย์ากร
๒. ทิวากร ต้นติภาษา เนาวรัตน์ ศาสตราจารย์
๓. ไตรดายุค กรรตุจาก ปัจจามิตร ศิลปศาสตร์
๔. ศัสตราวุธ วิชาชีพ กรรมาธิการ โลกาวัดน์

๕. คำขวัญในข้อใดไม่มีคำสมาส

๑. คุณค่าของมนุษย์ ดีที่สุดคือผลงาน
๒. บ้านเมืองสะอาด ประชาชาติปลอดภัย
๓. รักชาติ รักประชาธิปไตย ต้องออกไปเลือกตั้ง
๔. น้ำประปามีค่าต่อชีวิต ประหยัดวันละนิด ช่วยเศรษฐกิจชาติได้

๖. ข้อใดมีคำสมาสที่มีสนธิทุกคำ

๑. คชยาน สุภาภรณ์ เสวตฉัตร
๒. พนันทน์ นรินทร์ กมลასัน
๓. ราชาวาทิ ศัสตราวุธ อธิราช
๔. ไชยานุภาพ ชัตติยมานะ พลชั้นดี

๗. ข้อใดไม่มีคำสมาสที่ไม่มีสนธิ

- ๑. ศาตราจารย์ ศาสนุปลัมภก ศุกลการ
- ๓. มิจฉาทิฐิ ประชากร อาชญากรรม

- ๒. ปริมาณุ ปริมนตรี ปลาสนาการ
- ๔. กุศโลบาย ทิศานุกิศ ทรัพย์ากร

๘. การสร้างคำในข้อใดมีลักษณะต่างจากข้ออื่น

- ๑. อุทกภัย คณิตศาสตร์ มนุษย์ชาติ
- ๓. อุณหภูมิ เทพบุตร ประวัติศาสตร์

- ๒. กาลเทศะ ธุรกิจ แพทยศาสตร์
- ๔. ภัตตาคาร อรุโณทัย วชิราวุธ

๙. ข้อใดมีคำสมาสที่กลมกลืนเสียง

- ๑. ธรรมบท บุญฤทธิ์ มงคลวาร
- ๓. โลกนาถ ภัณฑารักษ์ ธรรมนูญ

- ๒. เยวลักษณ์ วิทยาเขต ทศวรรษ
- ๔. ศุภนิมิต สหกรณ์ นิตินกรรม

๑๐. ข้อใดเป็นสมาสทุกคำ

- ๑. พลความ นาฏศิลป์ สรรพสัตว์
- ๓. ราชดำเนิน สหกรณ์ ชิวประวัติ

- ๒. ชลบุรี ธนบัตร พิธีกร
 - ๔. ยุทธวิธี คริตส์จักร เอกภาพ
-